

Dames en heren, mannen en vrouwen!

Laten we beginnen met een man tegen wie wij eigenlijk zouden moeten opkijken, de minister van Justitie. Dat plan van hem om godslastering strenger aan te pakken was natuurlijk een blunder, want als gelovige had hij kunnen weten dat God zelf zo'n maatregel onmiddellijk als diep beledigend naar de prullenbak zou hebben verwezen. Een God die niet eens een beetje laster van de mensen kan verdragen, is helemaal geen God. Bovendien beledigt de mens met zijn voortdurende geblunder God sowieso al aan de lopende band, daar hoeft hij helemaal geen lasterpraat voor in de mond te nemen. Laten de landsbestuurders zich dus maar met aardse zaken bezighouden.

Dat laatste begreep onze minister gelukkig al vrij snel, en hij had nauwelijks een week nodig om met een ander, veel huiselijker plan voor de dag te komen. Nu deed hij het voorstel om de corrigerende tik wettelijk te verbieden, om ouders te gaan straffen die hun kinderen een draai om de oren geven. Want vandaag een tik is morgen een doodsteek, zo redeneerde hij, alcoholisme bestrijd je tenslotte ook het beste met de totale drooglegging? Merkwaardig, zo'n minister die probeert controle te krijgen op de privé-sfeer terwijl hij in zijn echte opdracht, greep te krijgen op de openbaarheid, grandioos faalt. Een taak als de beveiliging van met de dood bedreigde personen heeft hij systematisch verwaarloosd, niet alleen na de moord op Fortuyn, maar ook nog na de moord op Van Gogh. Dat was de reden voor Ayaan Hirsi Ali om te zeggen dat de minister van Justitie leeft in het land van Ooit.

Het land van Ooit was, zoals bekend, het land van de veldwachter Bromsnor, die nog ouderwets bij de huizen aan de bel trok wanneer daarbinnen een oorvijg werd uitgedeeld - wat toen regelmatig voorkwam. Voor het overige kon Bromsnor het werk nog met gemak aan, want echt geroofd en vermoord werd er nog niet veel in die dagen. Dat laatste is geen door nostalgie gekleurde herinnering maar een wetenschappelijk vastgesteld feit. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek waren er, per 10.000 inwoners, in 1960 115 geregistreerde misdrijven, in 1970 205, in 1980 501, in 1990 761 en in 2000 817. Een toename van ruim 700% in 40 jaar.

Als het huidige ministeriële beleid wordt doorgezet leven wij over enige tijd in een land waar binnenshuis geen klap meer valt, maar waar je geharnast over straat moet. Dat zou dan precies aansluiten bij de toekomstverwachtingen van de Nederlander, zoals die onlangs werden gepresenteerd in een rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau. Daarin stond dat

Nederlanders enorm tevreden zijn over hun eigen leven, maar zeer bezorgd over de samenleving, de overheid en de toekomst. Geen wonder dat er hier en daar al buitengewoon driftig in de handen wordt gespuugd, en het is nog maar de vraag wat er eerder zal zijn, een wet tegen de corrigerende tik of een pak slaag voor de hele regeringsploeg.

Het probleem met onze leidsmannen is dat het noch leiders noch mannen zijn. Wat je zou mogen vragen van regeerders is voornaamheid en wijsheid, wij zitten verlegen om aristocraten van de geest. Maar onze regeerders weten helemaal niet wat dat zijn, of hoe ze zoiets zouden moeten worden. Hoe moet je macht uitoefenen zonder je tegelijkertijd moreel superieur te voelen? Hoe kun je als leider van een volk dat hunkert naar instant geluk, toch nog vooruit blijven zien? Ze hebben geen idee. Hun pogingen om er desondanks het beste van te maken, leiden slechts tot verkramptheid, die zich bij onze minister van Justitie uit in een soort fundamentalisme, wereldvreemdheid gekoppeld aan een heilig geloof in regels. Als maar eenmaal in zijn wetboek staat dat de mensen hun handen thuis moeten houden, gelooft hij, dan zullen ze zich automatisch gaan beheersen. Zo doet hij het zelf immers ook, hij staat helemaal stijf van de beheersing.

En niet alleen hij, de beheersingskunst is zelfs nog hoger ontwikkeld door zijn directe baas, de minister-president, de eerste robot die zich in Nederland tot dat ambt heeft opgewerkt. Op internet is een Balkenendepraatgenerator te vinden, waarbij een tiental door de premier uitgesproken zinnen zijn opgeknipt in delen die, als in een fruitmachine, *at random* worden aaneengeregend tot steeds nieuwe zinnen. Ze zijn volslagen hol en leeg, maar als je ze leest hóór je Balkenende spreken. Een voorbeeld: 'Als het gaat om vragen op het gebied van / de geloofwaardigheid van de politiek / dan moet het volstrekt helder zijn / dat mensen waar mogelijk ook hun eigen verantwoordelijkheid moeten nemen.' Of: 'Als je nu ziet dat mensen het hebben over / de veiligheid rond stations / dan mag nadrukkelijk gesteld worden / dat wij ook zouden zeggen: het is ernstig, we betreuren het, maar het kan niet zo zijn dat je ineens een terugtrekkende beweging maakt.'

De maker van de site, David Rietveld, beoogt naar eigen zeggen de minister-president dichter bij de burgers te brengen. Zijn ideaal is dat straks iedereen praat als Balkenende. 'Met name de voorspelbaarheid en het beperkte woordgebruik,' zegt hij, 'maken het tot een taal die we allemaal begrijpen.'

Die ironie brengt mooi tot uitdrukking dat het volk precies de leider heeft die het verdient. De verkramptheid en de automatentaal, de bangigheid die wordt verborgen achter opgeklopte flinkheid, het zichzelf onbedoeld tot karikatuur maken - het zijn symptomen van een

crisis van de mannelijkheid, die in allerlei varianten in onze hele samenleving valt te bespeuren. Ook bij de partijen die klaar staan om de regering van het podium te jagen, want niets wijst erop dat uit hun gelederen opeens wel aristocraten van de geest naar voren zullen treden.

Veel mensen kijken verbaasd op als ze horen dat de man in crisis zou zijn. De ministers zijn toevallig houten klazen, maar is er daarom ineens iets mis met alle mannen? Niets van gemerkt, zeggen de vrouwen, en ze beginnen onmiddellijk op te sommen op welke maatschappelijke terreinen mannen nog altijd de eerste viool spelen. En mannen weten überhaupt van niks. 'In crisis? Ik?'

Toch is die crisis al decennia lang in opbouw, sociologen en psychologen hebben het onder hun ogen zien gebeuren. En ondertussen zaten ook de technische wetenschappers niet stil, en zij waren het dan ook, zoals vaker, die voor een concrete mijlpaal zorgden toen zij op 22 april van dit jaar in *Nature* de eerste maagdelijke geboorte in de geschiedenis wereldkundig maakten. Een vijfkoppig team van Japans/Koreaanse genetici en biochemici onder leiding van de Japanse professor Tomohiro Kono, had een muis gefabriceerd uit de eicellen van twee vrouwtjesmuizen. Geen kloon maar een origineel individu, waar toch geen spermacel aan te pas was gekomen.

Genetici zijn het erover eens dat het werk van Kono c.s. in principe ongehinderd kan worden doorgetrokken naar de mens, en dat in de niet al te verre toekomst lesbische paren samen de biologische ouders van hun baby zouden kunnen worden. De ernstigste bezwaren zijn niet technisch van aard maar wettelijk en ethisch, en worden minder groot geacht dan bij menselijk klonen, waar het immers om kopieën gaat en niet om genetische originelen.

Je zou denken dat voor lesbiennes en feministes deze ontwikkeling een enorme opsteker betekent. Zonder dat zij onmiddellijk hun eigen eicellen aan de veelbelovende techniek hoeven te onderwerpen, zouden zij toch het gevoel moeten krijgen dat op de weg naar zelfstandigheid van de vrouw weer een flinke stap is gezet. Temeer daar de maagdelijk geborenen altijd meisjes zullen zijn, als consequentie van het buitensluiten van de man en zijn Y-chromosoom.

Des te verbazingwekkender was het dat Germaine Greer in haar onlangs uitgesproken Dr. Tans-lezing, *The future of feminism*, de revolutionaire techniek van professor Kono niet eens noemde. Ze meldde daarentegen wel dat er al sprake zou zijn van de mogelijkheid dat mannen met behulp van medische technologie melk gaan produceren en embryo's gaan voldragen. Zelfs zouden er baarmoeders in de man kunnen worden getransplanteerd of worden gemaakt van zijn eigen darmen. Details over onderzoek in die richting gaf Greer niet, en dat kon ze ook

niet, want, zei ze, ‘mannen zijn niet geïnteresseerd in het overnemen van de reproductie.’ Als mannen dat wel waren, was de implicatie, zouden zij er met hun wetenschap wel voor hebben gezorgd dat ze zelf ook eens een keer zwanger konden worden. Maar dat willen ze dus niet, en zolang dat het geval is blijven de vrouwen met dat rotwerk opgescheept zitten en komt die hele bevrijding geen meter verder.

Nu is het interessante dat niet alleen deze beroemde feministe de nieuwste genetica als het zoveelste bewijs van de onderdrukking van de vrouw beschouwt, maar dat er ook gewichtige mannen zijn die het juist met *hun* sekse nu definitief de foute kant op zien gaan. Iedereen pessimistisch dus, en een van de grootste pessimisten onder de mannen is wel de Britse geneticus Bryan Sykes, de Oxford-professor die bekend geworden is door zijn ontdekking van DNA in archeologische botten. Voor hem is de man ten dode opgeschreven.

In zijn vorig jaar uitgekomen boek *Adam's vloek, een toekomst zonder mannen*, wordt over het onderzoek van Kono nog niet gerept, maar de mogelijkheid van het kweken van een embryo uit twee eicellen wordt er al vol optimisme in beschreven. Voor Sykes zijn maagdelijke geboortes niet meer dan een logische reactie op het onstuitbare verval van de mannelijke vruchtbaarheid. Het Y-chromosoom, het enige dat de man tot man maakt, wordt namelijk meer dan alle andere chromosomen beschadigd door mutaties bij celdelingen. En het ergste is dat het zijn eigen schade niet kan herstellen.

De onherroepelijke verpietering die daar het gevolg van is, zal ertoe leiden dat de mannelijke vruchtbaarheid binnen 5000 generaties, \pm 125.000 jaar, gedaald zal zijn tot 1% van het huidige peil, aldus Sykes. Hij illustreert het drama onder meer met een grafiek die aangeeft dat in 1940 nog 50% van de mannen 100 miljoen of meer zaadcellen per milliliter sperma had, terwijl die hoeveelheid in 1990 bij nog maar 16% werd vastgesteld.

Keiharde feiten, zou je zeggen. Maar al in het naschrift bij *Adams vloek* moet Sykes toegeven dat het Y-chromosoom wél tot zelfreparatie in staat is. Juist bij het ter perse gaan van zijn boek meldden genetici dat genen op het Y-chromosoom die al als uitgeschakeld werden beschouwd, toch nog blijken te recombineren. Maar daarmee is Adams reden om te vloeken allerminst aangetast, vindt Sykes – stel je voor, dan had hij zijn hele boek kunnen weggoaien.

Toen het eenmaal was gepubliceerd kwam er commentaar van de Engelse vruchtbaarheidsspecialist Robert Winston, die de spermagrafiek van Sykes als statistisch ondeugdelijk afdeed. Ook andere genetici die zich over de kwaliteit van sperma uitlieten, kwamen met genuanceerdere cijfers. De geneticus Steve Jones bijvoorbeeld, ook al een Engelsman, constateert inderdaad een achteruitgang bij Engelse en Schotse mannen, en een groeiende hoeveel-

heid beschadigd sperma in Denemarken. Maar bij de Finnen ziet hij juist een substantiële verbetering, zowel in het aantal als in de kwaliteit van hun zaadcellen.

‘De vitaliteit van spermacellen,’ zo concludeert Jones, ‘varieert op mysterieuze wijze van plaats tot plaats.’ Zo doen de New Yorkers, met maar liefst 130 miljoen cellen per milliliter, niet onder voor de Finnen, terwijl de Californiërs op 73 miljoen blijven steken. Zij zouden dus, net als trouwens de Parijzenaars, die ook geen al te rooskleurige zaadspiegel hebben, best eens een toontje lager mogen zingen dan ze doorgaans doen.

Net als met Germaine Greer is er met Bryan Sykes iets vreemds aan de hand. Zoals Greer niet lijkt te willen weten van enige noemenswaardige vooruitgang op emancipatiegebied zolang de vrouw een baarmoeder heeft, zo lijkt Sykes niet meer te kunnen geloven in de redding van de man zolang er nog mensen rondlopen met een Y-chromosoom.

In zijn boek laat hij bij vlagen het onderscheid tussen het Y-chromosoom en zijn drager volledig verdwijnen. Als hij de genealogie beschrijft van een robuust soort landverhuizers bijvoorbeeld, zijn het eerst nog de stoere helden zelf die zich in de nieuwe contreien driftig voortplanten, maar even later worden het ‘hun Y-chromosomen die een spoor van vernieling en slachting achterlaten’. De ware booswicht is voor Sykes niet een man van vlees en bloed met een bepaalde aard, achtergrond en geschiedenis, maar het ‘tirannieke’ Y-chromosoom. Dat veroorzaakt wat hij noemt ‘de huidige nachtmerrie’ van armoede, oorlogen, milieurampen en de overheersing van vrouwen door mannen. Weg met de man in het algemeen dus, de genetisch verziekte – al wil de Y van Bryan Sykes, voor hij definitief ten onder gaat, nog wel even wereldwijd scoren met zijn onheilsprofetie.

Want scoren moet en zal de man tot zijn laatste snik, daar helpt geen moedertje lief aan en ook zijn aanstaande ondergang niet. Maar het is wel jammer voor Sykes dat zijn doelpunten niet tellen. Net zo min als door het meisje dat ooit uit twee eicellen zal worden gemaakt, wordt de man bedreigd door de toestand van het Y-chromosoom over 125.000 jaar – een ridicule periode, want even ver van ons vandaan als wij ons hebben verwijderd van de aapmens. De eerste 124.950 jaar van die 125.000 is er in de genetica minder ontdekt dan de laatste 50, dus je kunt alleen maar *high* worden bij de gedachte aan wat er voor de komende 125.000 jaar nog in het vat zit.

In die zee van toekomst zou ooit van de mannelijke balzak best eens een baarvader gemaakt kunnen worden, speciaal om tweelingen uit te broeden. Dan zou Germaine Greer alsnog haar zin krijgen. Wie weet worden de darmen van de vrouwen nog eens omgemanipuleerd tot uitwendige geslachtsorganen die zij door een leger van werkmannen voor zich uit laten dra-

gen. En als dat allemaal zou kunnen gebeuren, dan moet het toch helemaal een koud kunstje zijn om bij mannen een chip in te bouwen die volautomatisch hun beschadigde Y-chromosomen repareert?

Kortom, de toekomst is helemaal het probleem niet als we spreken over de crisis van de man, de toestand van dit moment is het probleem. En dan niet de genetische of hormonale toestand van de man, maar de psychologische en maatschappelijke. Het is daarom niet de wetenschapper Sykes die het probleem toont, maar de man Sykes. Hij zit klem tussen enerzijds een fundamenteel ongeloof in zijn eigen sekse, die hij verantwoordelijk houdt voor al het slechts in de wereld, en aan de andere kant de enorme geldingsdrang waarmee hij die visionaire onheilsprofetie aan de man probeert te brengen. Het zijn onverenigbare krachten die in hem woekeren, en ze maken hem exemplarisch voor de man van nu.

In onze tijd is voor jongens een opvoeding gangbaar geworden die hen verscheurt tussen dezelfde tegenstrijdige krachten. De natuurlijke drang om zich op hun eigen branieachtige manier te manifesteren en uit te leven, wordt gedwarsboemd door de druk om zich in te houden, zich te verbijten of, zoals dat heet, zich te *gedragen*, dat wil zeggen *als een meisje*. Hun natuur spoort niet met de cultuur, waarin meisjes de norm zijn.

In de Verenigde Staten is een speelgoedfabriek, Hasbro, die onderzoek doet naar verschillen en overeenkomsten tussen jongens en meisjes. De drijfveren zijn, anders dan bij veel universitair onderzoek op dit gebied, niet direct ideologisch. Het doel is zoveel mogelijk omzet te halen en daarom te zoeken naar speelgoed dat zowel aanslaat bij jongens als bij meisjes, zodat in één klap de afzetmarkt verdubbelt.

De speelgoedonderzoekers hebben in hun laboratorium een speelhuis laten bouwen en daarin jonge kinderen uitgenodigd om hun gedragingen te kunnen observeren. Ze zagen dat de meisjes het echte leven naspeelden zoals het hoort, ze koesterden de pop, legden hem in de kinderwagen, enzovoort. Maar de jongens kwamen binnen en zetten de kinderwagen meteen op het dak om hem er in volle vaart af te laten racen.

Een feministische advocate reageerde op dit onderzoek door wat de jongens deden te duiden als een voorteken voor toekomstig agressief gedrag. Zij bepleitte dat het onderwijs nu eindelijk eens serieus moest gaan proberen jongens fatsoenlijk met poppen te leren spelen.

Een schrijfster die dit alles op de Amerikaanse televisie vertelde, bracht daar tegenin dat het spel van jongens gewoon wilder is, en dat wild spelen nog lang geen agressie is. 'Maar wij leven in een land,' zei ze, 'dat het onderscheid daartussen niet kan begrijpen.' De schrijfster heette Christina Hoff Sommers en haar boek, waar het televisieprogramma om draaide, droeg

als titel: *The War Against Boys*. Sommers vertelde onder meer dat zij onderzoek had gedaan naar uitingen van minachting voor vrouwen en mannen in de Amerikaanse cultuur, en ontdekt had dat de kleinering van mannen, met name in tijdschriften en op tv, beduidend gangbaarder is dan de als incorrect beschouwde kleinering van vrouwen.

Op de Vlaamse televisie schijnt eens een documentaire te zijn uitgezonden met de titel *Venten strijken niet*. De Nederlandse psychologe Martine Delfos bespreekt dat programma in haar dit jaar verschenen boek *De schoonheid van het verschil*. Het doel van de documentaire was te laten zien dat het onderwijs niet goed reageert op het anders-zijn van jongens, waardoor hun resultaten achter blijven bij die van meisjes.

In een bepaalde scène krijgen kleuters klei, waarmee ze mogen doen wat ze willen. De meisjes maken netjes poppetjes en hartjes met de bijgeleverde mallen, de jongens daarentegen laten slechts een tafel vol rommel achter. Het bijgesproken commentaar is dan dat de jongens aan hun werk ‘maar niet toekomen’, terwijl de meisjes een ‘verbluffend resultaat’ laten zien. Maar Delfos wijst er fijntjes op dat de jongens zich evengoed aan de opdracht hebben gehouden als de meisjes, ze mochten namelijk doen wat ze wilden. En wat doen de jongens dan? Ze gebruiken weliswaar de mallen niet, maar plezier hebben ze evengoed. Ze experimenteren met de klei en onderzoeken wat het precies is voor een goedje. Daartegenover voeren de meisjes uit wat ze geleerd hebben dat je met klei moet doen.

Wat moet dit nu allemaal aantonen? Dat het een ramp zou zijn als de achterstand van jongens in het onderwijs, die door niemand wordt betwijfeld, bestreden zou gaan worden door de jongens met behulp van dure inhaalprogramma's in de kleimallen van de meisjes te persen. Je kunt net zo goed proberen om varkens door een brandende hoepel te laten springen. Je zult er hooguit twee of drie zover krijgen dat ze er zich met veel gekrijs en van de verkeerde kant doorheen worstelen. En toch zijn varkens helemaal niet dom. Ze lijken dom omdat ze altijd vies schijnen te moeten doen, maar in feite zijn het erg slimme en lieve beesten.

In het onderwijs wordt dat te weinig gezien, daar kunnen ze niet door de modder heen kijken. Typisch jongensgedrag wordt er systematisch ontmoedigd, en veel jongens hebben daar de smoor over in. Bij sommigen leidt dat tot woede en dwarsigheid, dat zijn de scorers, die zinnen op wraak. Bij anderen slaat het naar binnen, dat zijn de verbijters, die krijgen de stoornissen. En een tussengroep heeft beurtelings meer of minder last van allebei, die jongens worden later minister.

De alom heersende blindheid voor dit probleem, of de bagatellisering ervan, hangt samen met de onvoltooide emancipatie van vrouwen. Wie zich erover opwindt dat maar 20% van

de basisschooldirecteuren, en niet meer dan een schandelijke 7% van de hoogleraren, vrouw is in Nederland, zal niet zo gauw wakker liggen van het feit dat verreweg de meeste jongens in het basisonderwijs het moeten stellen zonder mannelijk rolmodel voor de klas. Inmiddels is al 78% van de leerkrachten vrouw.

Is dat laatste dan erg? Ja dat is erg, ook al roept onze minister van Onderwijs nog zo hard dat volgens haar het geslacht van de leerkracht geen effect heeft op prestaties, houding en gedrag van leerlingen. Die rolmodellen zullen er voorlopig dus wel niet komen. Jammer dan voor de jongens, vooral als er thuis toevallig ook al geen vaderfiguur rondloopt om je aan op te trekken. Alleen popsterren, voetballers en filmacteurs blijven er dan nog over.

Al ruim veertig jaar geleden signaleerde de Duitse psychiater Alexander Mitscherlich in zijn boek *Op weg naar een vaderloze maatschappij* (1963) 'de in het oog vallende ontoegankelijkheid van veel jongeren, hun provocerende allures, hun onverschilligheid ten opzichte van alles wat voor de ouderen waarde bezat, hun ondraaglijke eenzaamheid die zij door een hectische jacht op sensaties trachten te ontlopen'. Maar niet zij zelf zijn de schuld, voegt hij er onmiddellijk aan toe, de oorzaak ligt bij 'het verbleken van het vaderbeeld'. Het is een maatschappelijk probleem en heeft niets met puberale ontwikkeling of genetica te maken. Alle mensen die dat zeggen 'bagatelliseren het proces van vervreemding', waarschuwt Mitscherlich. 'Kom niet met erfelijkheidsmythen aandragen'.

Hij moest eens weten welke erfelijkheidsmythen er in onze dagen worden aangedragen. Aan de ene kant is er de mythe van Bryan Sykes dat de man ten dode is opgeschreven terwijl de vrouw, met dank aan de voortschrijdende wetenschap, autonomer en onafhankelijker wordt dan ooit. In die opvatting lopen de levens van de man en de vrouw dus volkomen uit elkaar. Maar er is ook een tegenovergestelde mythe, volgens welke de man en de vrouw nu juist volkomen gelijk op lopen, en er eigenlijk tussen beiden geen verschil meer bestaat.

Die laatste mythe werd onlangs in NRC-Handelsblad nog opgetuigd door Mineke van Essen en Janka Stoker. Zij reageerden daarmee op Martine Delfos, de auteur dus van *De schoonheid van het verschil*. Zij had in een interview onder meer gewezen op de uiteenlopende reacties van mannen en vrouwen op gevaar. Mannen zoeken het in actie, ze vechten of vluchten, en vrouwen zoeken de veiligheid in een poging aardig gevonden te worden.

Van Essen en Stoker willen wel toegeven dat vrouwen sommige dingen anders en zelfs beter doen dan mannen, maar ze vinden het verkeerd om daar de nadruk op te leggen. Sterker nog, het 'koketteren met verschillen tussen man en vrouw is gevaarlijk,' beweren ze. Want wat gebeurt er dan? Vrouwen die nu als manager worden aangesteld omdat ze zo goed coachend

blijken te kunnen leidinggeven, vliegen er straks misschien allemaal weer uit wanneer coachend leiderschap uit de mode raakt en het oude resultaatgerichte leidinggeven weer gewoon wordt.

Tja, dat zou natuurlijk kunnen gebeuren. Maar gezeur is het wel. Als straks de zondvloed komt heeft niemand meer werk. Maar een beetje coachende leider heeft tegen die tijd allang aangetoond dat er juist door haar inbreng veel betere arken worden gebouwd.

Van Essen en Stoker halen ook de geschiedenis erbij. Ze noemen vrouwen uit de eerste helft van de 20ste eeuw, zoals een katholieke psychologe, die over de vrouw sprak in zinnen als: 'De oergrond van haar wezen is moederlijkheid' en: 'Het eeuwig-vrouwelijke ligt in de gestadige beweging tussen overgave en terughouding.' Het is vrijwel dezelfde taal, merken Van Essen en Stoker op, als het Vaticaan de afgelopen zomer nog hanteerde.

Maar wat hebben wij te maken met die prehistorische types? Het Vaticaan, was dat niet een uitstervende vogelsoort? Wat beweegt Van Essen en Stoker? Zijn ze bang dat we door het onder ogen zien van de verschillen tussen de seksen, die er gewoon zijn, meteen een eeuw in de tijd zullen terugvallen? Dat wij ons vingertje maar uit de dijk hoeven halen om weer overspoeld te worden door de patriarchale oceaan van weleer? Leven die patriarchen nog ergens dan? Zijn ze er nog dan, de heersers en helden waar de vrouwen met overgave en terughouding tegenop keken? Welnee, de helden van vandaag lopen op kousenvoeten. De helden van vandaag zijn helemaal geen mannen, maar jongens. Germaine Greer, die een ode aan de jongen heeft geschreven, weet dat als de beste.

Zou het misschien zo zijn dat Van Essen en Stoker, die er allebei in zijn geslaagd als vrouw in het gesloten mannenbolwerk van de Nederlandse hoogleraren opgenomen te worden, onderweg daarheen hebben geleerd dat je over sekseverschillen maar beter kunt zwijgen? Dat je, om werkelijk iets te bereiken in de wereld, maar het beste *one of the boys* kunt zijn?

Voor zo'n aanpassingsstrategie is ook wel iets te zeggen, zoals de kleine minderheid van allochtone Nederlanders die tot de top is doorgedrongen, zal beamen. Maar wat werkt voor weinigen werkt niet voor velen. Onze jongste vaderlandse geschiedenis heeft met harde hand blootgelegd dat voor het verzwijgen van verschillen op den duur een hoge prijs moet worden betaald. De beroemde polderwerkwoorden 'tolereren' en 'gedogen' zijn eufemismen gebleken voor 'de ogen sluiten' en 'onder het tapijt vegen'. Langzaam komt nu alles wat zolang onder de oppervlakte heeft liggen broeien in horten en stoten naar boven, en dringt het tot ons door dat niet het onderkennen van verschillen tussen autochtonen en immigranten gevaarlijk is, maar juist het verzwijgen.

En waarom zou dat bij sekseverschillen anders liggen? Het is net zo hitserig om de onderkenning van sekseverschillen koketterie te noemen, als om in wild spel van jongens agressie te zien, zoals ze dat in het vredelievende landje van Christina Hoff Sommers zo graag doen.

Daarom nu nog even wat wetenschappelijk vastgestelde feiten.

Zodra ze kunnen zien, kijken jongensbaby's naar voorwerpen en meisjesbaby's naar gezichten. Bij tegenslagen in het leven doen vrouwen het beter dan mannen, bij voorspoed worden mannen losbandig, waar ze dan ook weer onder gaan lijden. Jongens onderzoeken dingen door fysieke interactie en uitproberen, meisjes door theorie en observatie. Zes maanden oude baby's van beide geslachten tonen zich niet geïnteresseerd in foto's van vrouwen, maar hebben meteen aandacht voor foto's van mannen. Vrouwen die vóór een geslachtsveranderende operatie een testosteronbehandeling ondergaan, verdwalen daarna minder vaak dan daarvoor.

Nog een paar. Alleenstaande zwangere vrouwen krijgen minder vaak een zoon. Leesblindheid komt twee maal zoveel voor bij jongens als bij meisjes. Jongens zijn competitief, meisjes empathisch. Van proefpersonen die zich een halfvol bierglas moeten voorstellen dat boven een tafel flink schuin wordt gehouden, tekenen de meeste mannen het oppervlak van het bier evenwijdig aan de tafel, terwijl de meeste vrouwen denken dat het bier altijd evenwijdig blijft aan de bovenrand van het glas. Mannen kunnen in vergelijking met vrouwen zeer slecht alleen zijn. Dat mannen meer uitvindingen hebben gedaan dan vrouwen komt niet alleen doordat vrouwen minder kansen kregen, maar ook doordat de rechter hersenhelft van mannen beter ontwikkeld is. Doordat het corpus callosum, de hersenbalk die de twee hersenhelften verbindt, bij vrouwen groter is dan bij mannen, hebben vrouwen minder moeite met verandering en kunnen ze meer dingen tegelijk doen. In de 19de eeuw leefden mannen langer dan vrouwen, in onze tijd leven in alle ontwikkelde landen de vrouwen 10% langer. Enzovoort. Et cetera.

Het zal duidelijk zijn: man en vrouw zijn niet gelijk en de man is niet ten dode opgeschreven. Maar zwak is hij wel en dus zal er echt iets moeten gebeuren: de man moet weer een echte man worden. Maar wat is een echte man? Een macho?

Nou nee, al hééft hij wel wat, de macho, en al betreuren veel mannen heimelijk dat ze er niet wat meer van hebben. Maar hem een *man* noemen gaat te ver, daarvoor is de macho te veel de uitgegroeide, nooit volwassen geworden versie van de ontoegankelijke, provocerende, onverschillige sensatiejager. In zijn eeuwige lichtgeraaktheid en sentimentele ondertoon blijft altijd het geschreeuw om de moederborst hoorbaar. Niet voor niets is de eerste betekenis van het woord macho 'moederskind'.

De *man* echter is de moeder ontgroeid. Hij is zoon-af, het alsmaar in de smaak willen vallen voorbij. Lof is voor hem een bijproduct van prestaties in plaats van omgekeerd. Hij kan incasseren, doseren en vooruitzien, is moreel goed, maar wijkt daar ook van af ten bate van het mogelijk betere. Hij doet niet flink met de waarden van anderen maar denkt zelf, heeft visie en strijdt daarvoor. Hij overlegt graag maar niet overmatig, weet te zwijgen en kan alleen zijn. Hij is moedig maar niet roekeloos, betrokken maar niet dweperig, open maar niet doorzichtig. Aan somberen en klagen begint hij niet. Hij is beheerst en soepel maar ook hard, vooral voor zichzelf. Hij is een gentleman en heeft stijl, wat meer is dan alleen manieren. De *man*, kortom, is een ideaal waar hij zelf naar wil leven.

Vergelijk dat eens met de man van deze tijd. Ga eens naar de website van het Ministerie van Sociale Zaken & Werkgelegenheid die zo heet, www.manvandezetijd.nl. Mannen die op zoek zijn naar hun eigentijdse wezen kunnen daar een cursus doen, *Mannen in de Hoofdrol* getiteld. Meteen in de eerste zinnen wordt duidelijk wat de bedoeling is: ‘Mannen die een aantal dagen in de week voor hun kinderen zorgen, ook eens een wasje draaien en het huis schoonmaken. Is het een droom of kan het werkelijkheid worden?’

Dat is dus het ideaal dat onze overheid voor de man in petto heeft, de ministeriële visie op de viriele werkelijkheid van de 21ste eeuw: *de man die ook eens een wasje draait*. Om alsnog ter plekke snikkend bij uit te sterven.

Maar we snikken niet, we kijken wel uit, ook al is het tegenwoordig heus niet erg meer als een man een beetje snikt. *Eindelijk! Mannen mogen huilen* stond er enige tijd geleden nog op het omslag van HP/De Tijd. Eindelijk? Hoezo? Vijfentwintig jaar geleden stond dat ook al op de weekbladen. Toen al vulde de heiligverklaring van emoties en gevoelens het gat dat de verbleking van het vaderbeeld achterliet. Met als gevolg een therapeutisering van de samenleving die meer kwaad dan goed doet, en waarvan het eind nog niet in zicht is.

Voor de man in crisis die een uitweg zoekt, bestaat er een methode die veel effectiever, veel echter, ja veel mannelijker is dan alle therapieën bij elkaar. Laat hem gaan vechten! Hoe heilzaam dat kan uitwerken wordt nergens beter gedemonstreerd dan in de film *Fight Club* van David Fincher uit 1999.

De ik-figuur van de film is de man in crisis, Cornelius heet hij, nomen est omen. Hij is een schade-expert die op een zakenreis zijn tegenbeeld ontmoet, Tyler Durden genaamd. Ze blijven elkaar zien, en als de verteller op een avond aan Durden voorstelt om vrienden te worden stelt deze één voorwaarde: ‘Sla me zo hard als je kunt’. Een vreemd verzoek dat Cornelius zwaar valt, maar na enig oefenen lukt het hem toch flink uit te halen. Het bevalt zo goed dat de twee

een vechtklub oprichten, met Durden als de leider die de regels opstelt. De eerste regel luidt ‘Don’t talk about Fight Club’, en de tweede regel ook.

Voorheen had Cornelius een andere hobby. Hij was verslingerd aan praatgroepen en vond het heerlijk bij anderen uit te huilen, het liefst tussen de vrouwenborsten van een gecastreerde dikzak, die lijdt aan teelbalkanker. Maar het gejack werkt niet meer sinds het vechten is begonnen, en ook andere praatgroepmannen switchen naar Fight Club. Ze voelen zich er beter dan ooit.

Durden (gespeeld door Brad Pitt) leert ze te incasseren en geeft het voorbeeld door zelf de grootste klappen op te vangen. Het is geen masochisme, maar alleen bedoeld om zo hard en sterk mogelijk te worden. ‘Wij leiden een middellevens,’ zegt hij in een toespraak tot de club, ‘er is geen Grote Oorlog of Grote Depressie. Maar onze Grote Oorlog is een mentale oorlog en onze Grote Depressie is ons leven’. Kortom: vechten geblazen.

Mannen hier aanwezig, probeert u ook eens zoiets, u zult er geen spijt van krijgen! En een bijkomend voordeel zal zijn dat u meteen voorbereid bent op de klappen die er misschien ooit nog eens bij u thuis gaan vallen. Want je weet het maar nooit.

Een paar maanden vóór HP/De Tijd met dat nummer over die huilende mannen kwam, stond er op de cover van Vrij Nederland een man met een rood doorlopen oog en daarbij de tekst: *Mishandelde mannen. Vrouwen slaan net zo vaak. Mannen! Eén tip voor het geval u zoiets zou overkomen!*

Zoek geen bescherming bij dat wetje van onze minister van Justitie. Bel Bromsnor niet. Los het zelf op.

Hoe? Op de enige manier die na al deze woorden nog voor u open staat: door een *man* te zijn. U spreekt, als een ware aristocraat van de geest, kalm en soeverein, de volgende woorden: *You don’t have to hit me, to make me know you’r there.*

Ga daarna naar een café, geef een rondje, spring op tafel en spreek tot alle daar verzamelde mannen: *‘Men, I’m talking about women. They don’t have to hit me, to make me know it’s there. None of my women have tears in their eyes, you can ask them about me, I swear. And they will tell you: that’s one man, I swear, yeah that’s a man.’*

U heeft dan regels gesproken uit de song *Nowadays a Woman’s Gotta Hit a Man* van Captain Beefheart uit 1972. En bovendien heeft u in het openbaar laten zien dat u echt iets heeft geleerd van wat hier is gezegd.